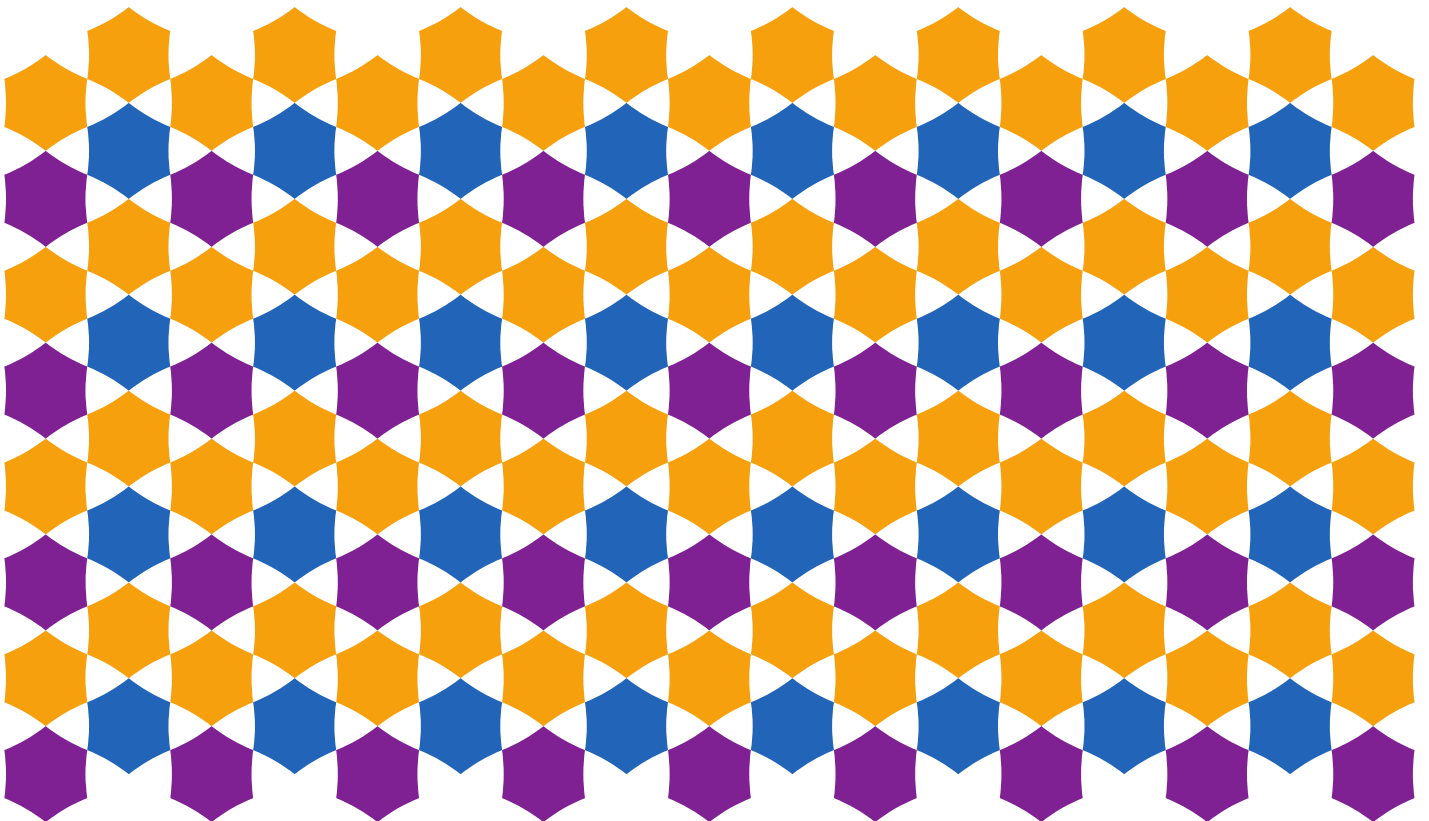

Tillsyn av regeltillämpningen på Mälardalens högskola

pilotstudie

Rapport 2017:16

Tillsyn av regeltillämpningen på Mälardalens högskola
– pilotstudie

Utgiven av Universitetskanslersämbetet 2017
Författare: Carl Braunerhielm

Universitetskanslersämbetet • Löjtnantsgatan 21 • Box 7703, 103 95 Stockholm
tfn 08-563 085 00 • fax 08-563 085 50 • e-post registrator@uka.se • www.uka.se

Innehåll

Sammanfattning.....	4
Inledning.....	7
Antagning till utbildning.....	8
Bakgrund.....	8
Underlaget från lärosätet	8
Högskolans svar	9
Universitetskanslersämbetets bedömning	9
Studentinflytande	12
Bakgrund.....	12
Underlaget från lärosätet	12
Högskolans svar	13
Universitetskanslersämbetets bedömning	15
Kurs- och utbildningsplaner	17
Bakgrund.....	17
Underlaget från lärosätet	17
Högskolans svar	18
Universitetskanslersämbetets bedömning	19
Kursvärderingar.....	21
Bakgrund.....	21
Underlaget från lärosätet	21
Högskolans svar	22
Universitetskanslersämbetets bedömning	24
Anställning av personal	29
Bakgrund.....	29
Underlaget från lärosätet	29
Högskolans svar	30
Universitetskanslersämbetets bedömning	30
Överklagande och klagomål.....	36
Bakgrund.....	36
Underlaget från lärosätet	36
Högskolans svar	37
Universitetskanslersämbetets bedömning	38

Sammanfattning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) utövar tillsyn över universitet och högskolor och ansvarar för kvalitetssäkring av högre utbildning och forskning. Inom ramen för tillsynsuppgiften granskar UKÄ i en pilotstudie de rättsliga frågor som berörs i Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG). I studien ingår Mälardalens högskola tillsammans med Högskolan i Borås och Malmö högskola. Denna form av lärosätetillsyn koordineras med de lärosätesgranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift. De områden som har granskats utifrån bland annat reglerna i högskoleförfattningarna är antagning av studenter, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal samt överklagande och klagomål.

Antagning till utbildning

När det gäller antagning är det för sökande till en utbildning viktigt att få tydlig information om vad som gäller för att kunna bli antagen och vad som kan göras ifråga om över- och omprövning av högskolans beslut. UKÄ har därför granskat att antagningsordningarna på grund- och avancerad nivå samt på forskarnivå i vissa utvalda delar uppfyller de innehållsmässiga kraven. Ämbetet anser att högskolan i antagningsordningen på grund- och avancerad nivå har gjort tillräckligt tydligt vad som gäller för de sökande, förutom vad gäller möjligheterna att begära omprövning av beslut. Vad gäller antagningsordningen på forskarnivå konstaterar UKÄ att det fullständiga och korrekta innehållet i tillämpliga bestämmelser i högskoleförordningen inte återges samt att hänvisningar till alla bestämmelser inte görs.

Studentinflytande

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. UKÄ har följaktligen kontrollerat att högskolan har styrdokument eller liknande för hur studentinflytandet ska förverkligas. Ämbetet har även genom stickprov valt ut ett antal organ inom högskolan för att se om studenterna är representerade i dem. UKÄ konstaterar att högskolan har ändamålsenliga styrdokument och att studenterna finns representerade i alla de granskade organen. Beträffande frågan om studenternas inflytande när ärenden inte hanteras i någon grupp, utan bereds och beslutas av en ensam befattningshavare, bedömer UKÄ att det finns förutsättningar för att utveckla rutinerna för att säkerställa att inflytandet fungerar på alla nivåer.

Kurs- och utbildningsplaner

Kursplaner och utbildningsplaner är grundläggande styrdokument för ett lärosäte och viktiga i såväl pedagogiskt som rättsligt hänseende. Mot denna bakgrund har UKÄ stickprovvis granskat tio kursplaner och fem utbildningsplaner. UKÄ har vid sin granskning utgått från att kurs- och utbildningsplaner bör vara fastställda och tillgängliga senast den dag som kursen eller programmet öppnar för anmälan. Ämbetet vill dock ha ett bredare underlag för sin bedömning av lämplig tidpunkt än vad denna pilotstudie ger. UKÄ kommer därför att utreda frågan vidare i annat sammanhang för att ge fler lärosäten och studentorganisationer möjlighet att lämna

synpunkter. Ämbetet konstaterar dock att det av de utbildningsplaner och kursplaner som ämbetet har granskat, framgår att de har fastställts i god tid innan utbildningen startat. Däremot har UKÄ vid granskningen funnit att en av kursplanerna inte tillräckligt tydligt anger vad kursens mål är under en angiven termin. Övriga kurs- och utbildningsplaner har emellertid bedömts uppfylla de innehållsmässiga kraven enligt den reglering som granskningen har utgått från.

Kursvärderingar

Högskolan ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Högskolan ska sammanställa kursvärderingarna och informera om resultatet samt eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna. UKÄ har bland annat granskat hur högskolan följt reglerna om kursvärderingar för de kurser som valdes ut i stickprovsgranskningen av kursplaner. Ämbetet har också bett högskolan att ge exempel på när studenternas erfarenheter och synpunkter lett till åtgärder för kursens utveckling och förbättring.

UKÄ konstaterar att högskolan har ett system och lokala regler för att tillse att kursvärderingar genomförs och sammanställs. Högskolans kursvärderingar sammanställs automatiskt, utom då färre än fem studenter har svarat. För dessa fall tillämpar högskolan en särskild rutin. UKÄ menar att sammanställningar av studenternas synpunkter kan göras på ett tydligare sätt än vad som följer av rutinen, som ännu inte är fullt ut implementerad. Det har inte heller framkommit i vilken utsträckning sammanställningar enligt rutinen hålls tillgängliga för studenterna. UKÄ förutsätter att högskolan vid implementeringen av rutinen tillser att sammanställningarna hålls tillgängliga för studenterna.

Ämbetet kan även konstatera att högskolan i dagsläget inte håller resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna tillgängliga i dokumenterad form, varken för studenterna som svarat på en kursvärdering eller för nya studenter på kursen. Nämda omständigheter är inte i enlighet med högskoleförordningens bestämmelser om kursvärderingar. UKÄ noterar även att högskolan inte har kunnat ge exempel på när studenternas erfarenheter och synpunkter från kursvärderingarna har lett till åtgärder och kursens utveckling och förbättring.

Anställning av personal

Lärosätena ska ha tydliga, transparenta och rättvisa processer för rekrytering av personal. UKÄ har granskat högskolans anställningsordning och 17 stickprovsvis utvalda anställningsärenden för att kontrollera att högskolans hantering av rekryteringar överensstämmer med reglerna i anställningsförordningen och högskoleförordningen. Ämbetet noterar att högskolans anställningsordning innehåller information om förfarandet vid anställning och hur beslut ska meddelas. UKÄ konstaterar dock att högskolan i anställningsordningen inte har beaktat att det krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från regeln att kvinnor och män ska vara jämställt representerade i förslagsgrupper vid anställning av lärare. Anställningsordningen innehåller dock korrekta uppgifter om jämställd representation när sakkunniga anlitas. UKÄ har emellertid noterat att högskolan valt att inte uttryckligen reglera antalet sakkunniga när sådana ska användas. Ämbetet anser att detta lämpligen bör klargöras i anställningsordningen.

Vad gäller stickproven konstaterar UKÄ att tre ärenden inte har hanterats i enlighet med bestämmelserna om att myndigheten ska informera om sina anställningsbeslut. Ämbetet noterar även att högskolan i två ärenden inte närmare har förklarat vilka åtgärder som vidtagits för att åstadkomma jämställd representation vid sakkunnigbedömningar.

Överklagande och klagomål

Vissa beslut som högskolan fattar i studentärenden och anställningsärenden får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan. För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och lämnar korrekt information om hur man överklagar. UKÄ har granskat högskolans styrdokument för hanteringen och även mallarna för överklagandehänvisningar. Ämbetet har funnit att högskolans styrdokument inte lämnar fullständig information om vilka av högskolans beslut som kan överklagas. Vid granskningen har det även framkommit att högskolans mallar för överklagandehänvisningar innehåller brister.

UKÄ har vidare genom stickprov granskat tio slumpvis utvalda överklagandeärenden för att kontrollera handläggningstiderna och överklagandehänvisningarna. Vid denna granskning har kommit fram att vissa av de lämnade överklagandehänvisningarna innehåller brister. I två av de granskade ärendena, där ansökan avslogs helt eller delvis, har högskolan inte lämnat någon överklagandehänvisning överhuvudtaget. I ett av de granskade ärendena går det inte att utifrån de inlämnade handlingarna avgöra när överklagandet kom in till högskolan och i ett annat ärende går det inte att utläsa när överklagandet lämnades över till den överprövande instansen. UKÄ utgår från att högskolan ser över sina rutiner för registrering av händelser i diariet.

I totalt sex av de granskade ärendena framkom att handläggningstiderna för överlämnande av överklagandet varit mellan tio dagar och drygt fyra veckor. Ämbetet förutsätter att högskolan vidtar de åtgärder som behövs för att förhindra att detta upprepas.

Vad slutligen gäller klagomål från studenter noterar ämbetet att högskolan inte har några skriftliga rutiner, regler eller riktlinjer för hanteringen. UKÄ anser att högskolan lämpligen borde utarbeta riktlinjer och information om vart studenterna kan vända sig med problem eller klagomål och dessutom informera studenterna om dessa rutiner.

Åtgärder

UKÄ har i rapporten markerat de uttalanden som bör föranleda åtgärder av högskolan (understruken text).

Inledning

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har till uppgift att utöva tillsyn över universitet och högskolor. Det innebär att ämbetet granskar lärosätenas rättstillämpning. UKÄ ansvarar även för kvalitetssäkring av högskoleutbildning bland annat genom granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete. Det nationella kvalitetssäkringssystemet bygger bland annat på Standarder och riktlinjer för kvalitetssäkring inom det europeiska området för högre utbildning (ESG). Av dessa standarder och riktlinjer framgår att den externa kvalitetsgranskningen ska beakta kraven i det juridiska ramverk där lärosätena verkar.

I ESG finns ett antal områden som berör frågor som regleras i de svenska högskoleförfattningarna och den svenska förvaltningslagen. En förutsättning för att lärosätena ska kunna bedriva sin verksamhet med hög kvalitet är att de följer tillämpliga regler. I denna pilotstudie under 2017 granskar UKÄ därför de rättsliga frågor som berörs i ESG inom ramen för tillsynsverksamheten. I pilotstudien ingår granskningar av Högskolan i Borås, Malmö högskola och Mälardalens högskola. Denna form av lärosätetillsyn koordineras med de lärosätetsgranskningar som genomförs inom ramen för UKÄ:s kvalitetssäkringsuppgift. När pilotstudien har slutförts kommer metoden att utvärderas och vid behov justeras.

I denna rapport redovisas UKÄ:s granskning av Mälardalens högskola. De områden som granskats är antagning av studenter, studentinflytande, kurs- och utbildningsplaner, kursvärderingar, anställning av personal samt överklagande och klagomål.

UKÄ skickade i början av april 2017 en remiss till lärosätet. Underlaget från högskolan kom in den 29 juni 2017. UKÄ erbjöd också studentkåren att lämna ett skriftligt underlag om lärosätets tillämpning av de aktuella reglerna. Studentkåren har dock inte kommit in med några synpunkter.

UKÄ har remitterat ett utkast av rapporten till Mälardalens högskola för att ge högskolan möjlighet att korrigera faktafel och rätta till eventuella missförstånd.

UKÄ:s rapporter från lärosätetillsynen publiceras på ämbetets webbplats, www.uka.se.

Antagning till utbildning

Bakgrund

Högskolan ska se till att en antagningsordning finns tillgänglig. I en antagningsordning tas de föreskrifter in som högskolan tillämpar i fråga om ansökan, behörighet, urval och antagning och om hur beslut fattas och kan överklagas. Detta anges i 6 kap. 3 § andra stycket högskoleförordningen (1993:100), HF.

Styrelsen för ett lärosäte ska själv besluta om antagningsordningen (2 kap. 2 § 7 HF). I 7 kap. 4 § HF anges vad som gäller för den som vill antas till utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Av bestämmelsen framgår bland annat att den som vill antas till en sådan utbildning ska anmäla det inom den tid och i den ordning som högskolan bestämmer. Vidare framgår att frågor om antagning avgörs av högskolan och att ett maskinellt framtaget besked om antagning gäller som högskolans beslut. När det gäller utbildning på grundnivå och avancerad nivå, framgår av 12 kap. 2 § 3 HF att ett beslut om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen till sådan utbildning får överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.

Regler om överklagande och omprövning av beslut finns i förvaltningslagen (1986:223), FL.

Av ESG standard 1.4 som bland annat gäller antagning av studenter framgår att lärosätena på ett konsekvent sätt ska tillämpa fördefinierade och publicerade regler som omfattar hela studentens studietid. I riktlinjerna för standarden preciseras detta med att det är viktigt att tillträdesregler, antagningsordning och antagningskriterier tillämpas på ett konsekvent och transparant sätt.

Bestämmelserna om vad en antagningsordning ska innehålla är gemensamma för all utbildning. Många högskolor har dock två antagningsordningar: en för utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt en för utbildning på forskarnivå.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att bifoga antagningsordningen och redogöra för hur den hålls tillgänglig samt uppge när antagningsordningen beslutades.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse antagningsordningens innehåll beträffande

- sista anmälningdag och sista dag för komplettering
- hantering av sen anmälan
- svar på antagningsbesked
- hur reservantagning går till
- vem som fattar beslut om antagning
- överklagande och omprövning.

Därefter har UKÄ bett lärosätet att bifoga antagningsordningen för utbildning på forskarnivå och redogöra för hur den hålls tillgänglig samt ange när antagningsordningen beslutades. Granskningen kommer att avse att antagningsordningen

innehåller uppgifter som stämmer överens med reglerna i 7 kap. 35 § och 37 § första stycket samt 7 kap. 39–41 §§ högskoleförordningen (HF).

Högskolans svar

Högskolan har bifogat antagningsordningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt svarat bland annat följande.

Antagningsordningen beslutades av högskolestyrelsen den 28 november 2016, 79 § dnr 2016/0113.

Antagningsordningen hålls tillgänglig för interna såväl som externa intressenter via högskolans webbplats, www.mdh.se → Utbildning → Innan du börjar → Anmälan och antagning → Antagning → Antagningsordning. På högskolans internportal, under Stöd till utbildning → Antagning, finns en länkhänvisning till antagningsordningen på den externa webbplatsen.

Högskolan har också bifogat antagningsordningen på forskarnivå och anfört följande.

Antagningsordningen hålls tillgänglig för såväl interna som externa intressenter dels på den externa webbplatsen (www.mdh.se → Forskning → Utbildning på forskarnivå → Regler och policies → Antagningsordning), dels på internportalen (Stöd och info → Stöd till utbildning på forskarnivå → Regler och policies).

Av antagningsordningen framgår att den fastställdes den 12 maj 2014.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Antagningsordningarna ska beslutas av styrelsen och finnas tillgängliga

UKÄ konstaterar att högskolans antagningsordningar finns tillgängliga på högskolans webbplats och att de har beslutats av högskolans styrelse den 28 november 2016 (grund- och avancerad nivå) och den 12 maj 2014 (forskarnivå). UKÄ finner således att högskolan uppfyller kraven i bestämmelserna om att styrelsen ska fatta beslut om en antagningsordning och att den ska finnas tillgänglig (2 kap. 2 § 7 och 6 kap. 3 § HF).

Antagningsordning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå

För sökande till en utbildning är det viktigt att få en tydlig information om vad som gäller för att kunna bli antagen och vad som kan göras när man inte uppfyller kraven. För antagningsordningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå innebär det mer konkret att UKÄ anser att den ska innehålla information om sista anmälningssdag, sista dag för komplettering, hantering av sen anmälan, svar på antagningsbesked, hur reservantagning går till, vem som fattar beslut om antagning samt överklagande och omprövning.

Sista anmälningssdag och sista dag för komplettering

Av antagningsordningen framgår inte uttryckligen sista anmälningssdag och sista dag för komplettering. Beträffande sista dag för anmälan har istället för datum angivits (s. 3) att "[a]nmälningstider och instruktioner för anmälan m.m. fastställs av högskolan i samarbete med övriga lärosäten samt Universitets- och högskolerådet (UHR) och

framgår av anmälningsinformationen för respektive utbildning samt på antagning.se.” Vad gäller sista dag för komplettering anges (s. 3) att ”[d]atum anges i anmälningsmaterialet och på www.mdh.se.” UKÄ finner att högskolan, trots att datum för sista anmälningsdag och sista dag för komplettering inte uttryckligen anges i antagningsordningen, på ett tillräckligt tydligt sätt får anses ha klargjort vad som gäller för de sökande i dessa frågor.

Hantering av sen anmälan

I antagningsordningen, avsnitt 6 (s. 8), tas upp hur man hanterar sen anmälan. Där har angivits att ”[s]ökande som är behöriga rangordnas i en särskild urvalsgrupp efter det datum de sena anmälningarna inkommer. Sökande med sen anmälan kan antas först när samtliga i tid inkomna behöriga sökande har erbjudit plats.” UKÄ konstaterar att högskolan därmed har klargjort vad som gäller för de sökande i denna fråga.

Svar på antagningsbesked

För att den sökande inte ska förlora sin utbildningsplats är det väsentligt att få korrekt och tydlig information om hur och när man ska svara på antagningsbeskedet.

UKÄ konstaterar att det av antagningsordningen inte direkt framgår hur den sökande ska svara på antagningsbeskedet. I avsnitt 8 (s. 10) i antagningsordningen anges dock att ”[d]en som är antagen till program eller kurs ska följa anvisningarna i antagningsbeskedet och i förekommande fall separat e-post/brev.” Ämbetet anser att denna information bör kunna ge tillräcklig vägledning avseende hur studenterna ska göra för att svara på antagningsbeskedet.

Hur reservantagning går till

Kan högskolan inte ta emot alla behöriga sökande till en utbildning ska urval göras bland de sökande. Det framgår av 4 kap. 3 § högskolelagen (1993:1434), HL. Reservantagning blir aktuellt när någon eller några som blivit antagna till en utbildning tackat nej till sina platser. Eftersom reservantagningen är en del av antagningen bör det förfarande som högskolan tillämpar framgå av antagningsordningen.

UKÄ konstaterar att det i högskolans antagningsordning anges (avsnitt 7, s. 10) hur reservantagningen går till.

Beslut om antagning

Enligt 6 kap. 3 § HF ska i en antagningsordning tas in de föreskrifter som högskolan tillämpar bland annat i fråga om hur beslut fattas. Vidare anges i 7 kap. 4 § HF att ett maskinellt framtaget besked om antagning gäller som högskolans beslut.

Av högskolans antagningsordning (avsnitt 13, s. 13) framgår hur beslut om antagning fattas (vem som fattar beslut), vilket överensstämmer med bestämmelsen i högskoleförordningen.

Överklagande och omprövning

Enligt 12 kap. 2 § 3 HF får beslut om att en sökande inte uppfyller kraven på behörighet för att bli antagen till utbildning på grundnivå och avancerad nivå överklagas till Överklagandenämnden för högskolan.

I högskolans antagningsordning anges (avsnitt 16, s. 16) hur den sökande kan överklaga antagningsbeslutet. Det överensstämmer med bestämmelsen i 6 kap. 3 § HF om att det i en högskolas antagningsordning ska anges hur beslut överklagas.

I högskolans antagningsordning finns ingen information om att man enligt 27 § FL kan begära omprövning av beslut. UKÄ anser att det är lämpligt att högskolan för in sådan information i antagningsordningen.

Antagningsordning för utbildning på forskarnivå

Efter att ha granskat innehållet i högskolans antagningsordning för utbildning på forskarnivå konstaterar UKÄ att antagningsordningen varken hänvisar till eller återger det innehåll som anges i 7 kap. 37 § första stycket andra meningen, 7 kap. 39 § andra stycket och 7 kap. 40 § HF. Vidare återges endast vissa delar av innehållet i 7 kap. 41 § HF utan att någon hänvisning görs till bestämmelsen. UKÄ utgår från att högskolan åtgärdar innehållet i antagningsordningen så att det fullständiga och korrekta innehållet i nämnda bestämmelser återges samt att korrekta hänvisningar görs.

UKÄ noterar i detta sammanhang att antagningsordningen även innehåller en hänvisning till p. 11 i övergångsbestämmelserna till SFS 2006:1053 som inte gäller längre. Ämbetet utgår från att högskolan tar bort denna hänvisning vid den kommande revideringen av antagningsordningen.

Studentinflytande

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter. Studenterna ska ha rätt att utöva inflytande över utbildningen vid högskolorna. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Detta framgår av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen (1992:1434), HL.

Studenterna har rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation (2 kap. 7 § HL). Om beslut kräver en bedömning av uppläggning, genomförande av eller kvalitet i utbildningen, eller om beslut kräver en bedömning av organisation av eller kvalitet i forskningen, ska besluten fattas av personer med vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Om sådana bedömningar ska göras av en grupp personer ska majoriteten av personerna i gruppen ha vetenskaplig eller konstnärlig kompetens. Styrelsen får dock enligt 2 kap. 6 § HL besluta att en sådan majoritet inte behövs om det finns särskilda skäl.

Av 2 kap. 14 § högskoleförordningen, HF, framgår följande om studentrepresentation. Om beslut ska fattas eller beredning ska genomföras av en enda person ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. Om beslut fattas av en grupp av personer enligt vad som anges i 2 kap. 6 § HL har studenterna rätt att vara representerade med minst tre ledamöter. Antalet studentrepresentanter i en sådan grupp får dock vara färre om det finns särskilda skäl med hänsyn till det totala antalet ledamöter i gruppen. I övrigt beslutar en högskola själv om sådan rätt till representation för studenterna som avses i 2 kap. 7 § HL.

Av ESG standard 1.2 framgår bland annat att lärosätena ska ha processer för utformningen och inrättandet av utbildningarna. Bland riktlinjerna för standarden nämns att utbildningarna ska utformas i dialog med studenterna och att när de inrättas ska en formell process följas.

Utbildningarna ska granskas och revideras regelbundet i dialog med studenter och andra intressenter. Detta framgår av riktlinjerna för standard 1.9 som handlar om kontinuerlig uppföljning och regelbunden granskning av utbildningarna.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett lärosätet att besvara ett antal frågor om studentinflytande.

A. Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

A.1 Hur säkerställer lärosätet att reglerna om studentrepresentation följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument för hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Har lärosätet och studentkåren kommit överens om vilka organ som studenterna ska vara representerade i? Bifoga i så fall överenskommelsen. Om en sådan överens-

kommelse saknas, bifoga en lista över samtliga beredande och beslutande organ som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation.

A.3 Finns det organ där studenterna inte är representerade (och där beslut fattas eller beredning sker som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation)? Om så är fallet ange vilka dessa organ är och anledningen till att studenterna inte är representerade i dem.

B. Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Hur säkerställer lärosätet att denna regel följs? Har lärosätet fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument som gör klart för personalen hur den ska gå till väga för att informera och samråda med studentrepresentanter i god tid? Bifoga i så fall dokumentet.

UKÄ har också upplyst högskolan om ämbetet kommer att granska lärosätets åtgärder för att säkerställa studentinflytandet när beslut fattas eller beredning genomförs av en enda person.

Stickprov

UKÄ har upplyst högskolan om att granskningen kommer att göras genom att UKÄ stickprovsvis väljer ut ett antal organ och granskar studentrepresentationen i dessa organ.

UKÄ har valt ut tio organ och bett högskolan att namnge studentrepresentanten eller studentrepresentanterna i dem och aktuell mandatperiod. Om studenter inte fått rätt att vara representerade i något av dessa organ ska högskolan ange anledningen till det.

Högskolans svar

Bifogade dokument

Högskolan har kommit in med följande dokument: *Rutiner för det organisatoriska studentinflytandet* (dnr 2016/0375), *Rektors delegation av beslutanderätt* (dnr 2016/1582), *Samarbetsavtal mellan Mälardalens högskola och Mälardalens studentkår* (dnr 2016/1706) och en skrivelse med rubriken "Högskolegemensamma organ med studentrepresentation".

A. Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Högskolan har svarat följande. På ett övergripande plan säkerställs det organisatoriska studentinflytandet genom en kedja av regler som visar på hur studenter ska ges möjlighet till inflytande i frågor som rör utbildning. Högskolestyrelsen, där även studenter sitter representerade, har beslutat om principer för studentinflytande och högskolestyrelsen har i arbetsordningen beslutat om studentrepresentation i disciplinnämnd (avsnitt 3.2), fakultetsnämnden och dess utskott (avsnitt 4.1) samt en generell skrivning om studentinflytande vid beslut (avsnitt 7).

Rektor har beslutat om *Rutiner för det organisatoriska studentinflytandet* som preciserar hur studentinflytande och samråd ska ske. Av rutinen framgår att studentkåren årligen får information om vilka organ studenter har rätt att vara representerade i. Vidare tydliggör rektors beslutsdelegation vilken funktion som fattar beslut om

vilka frågor som rör utbildning eller studenters situation. Dessutom har högskolan ingått ett samarbetsavtal med studentkåren.

Ytterligare ett sätt att säkerställa regelefterlevnaden är att det av beslutsunderlagen framgår hur beredningen har gått till. Därmed kan beslutsfattaren reagera på om beredningen brustit på något plan.

Beslut om att inrätta, revidera eller avveckla utbildningsprogram är av rektor delegerat till fakultetsnämnden som i fallet revision av utbildningsplaner har delegerat vidare beslutsrätten till dess utskott för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. I både fakultetsnämnd och samtliga dess utskott finns studentrepresentanter utsedda.

Högskolan erbjuder studentkåren att utse studentrepresentanter i de beslutande organen. Emellanåt finns det dock beslutande organ där studentkåren har haft problem att tillsätta studentrepresentanter. I dessa fall ska respektive organ se till att handlingar ändå kommer kåren tillhanda för kännedom. Studentkåren ansvarar för att informera respektive organ till vilken funktionsadress som de aktuella handlingarna ska skickas.

På akademierna finns beredande instanser, exempelvis lärarlag, ämneskollegium och programkollegium som diskuterar och utvecklar utbildning där studenter inte är representerade. Dessa grupperingar fattar dock inte beslut i sakfrågan utan resultatet från dessa diskussioner, exempelvis reviderade kursplaner eller utbildningsplaner, bereds vidare internt i organ där studenter finns representerade. Därmed säkerställs att studenter kan ta del av förändringar som påverkar utbildningen innan sådana förändringar införlivas i form av formella beslut. På motsvarande sätt finns branschråd knutna till utbildningar där studenter inte sitter med i branschråden, men där studenter är med i beredningen genom att studenter finns representerade i de interna organen som deltar i beredningen inför beslut. Exempel på akademierna beredande organ är programråd, utbildningsråd, grundutbildningsråd och kursplanegrupp.

B. Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Högskolan har anfört i huvudsak följande. När en enda person bereder eller fattar beslut ansvarar beslutsfattaren för att studentrepresentant eller studentkåren informeras i god tid under beredningen. Detta framgår av högskolans *Rutiner för det organisatoriska studentinflytandet*, avsnitt 6.

Beslut som fattas av rektor eller förvaltningschef informeras eller förhandlas genom MBL och studenter har, enligt avsnitt 6.2 i *Rutiner för det organisatoriska studentinflytandet*, rätt att närvara när frågor som är av betydelse för utbildningen eller studenters situation behandlas. Studentkåren får handlingar till MBL i samband med kallelse till MBL. Studentkåren har även möjlighet att ha ett informellt inflytande i frågor som kan ha betydelse för utbildningen eller studenters situation genom att studentkårens ordförande sitter med i rektors dekangrupp och i de sammanhang då rektors dekangrupp och ledningsgrupp träffas samtidigt. Vidare träffas studentkårens ordförande, rektor och förvaltningschef över lunch en gång per månad.

Akademiernas interna processer för frågor som har betydelse för utbildningen eller studenters situation, men där akademichef fattar det formella beslutet, bereds genom de organ inom akademierna där studenter finns representerade. De interna organen benämns olika mellan akademierna och akademichef ska årligen besluta om vilka

interna organ som studenter ska vara representerade i. Exempel på interna organ som bereder ärenden inför beslut av en enda person och där studenter får vara representerade är grundutbildningsråd, utbildningsråd, programråd och kursplanegrupp. Beslut om att inrätta och revidera kurs och kursplan är delegerat till akademichef och får enligt *Rektors delegation av beslutanderätt* inte delegeras vidare. Beslut om att avveckla kurs är delegerat till akademichef, men får delegeras vidare.

I undantagsfall fattar dekan, ordförande av fakultetsnämnden, beslut mellan fakultetsnämndsmöten i ärenden som påverkar utbildningens genomförande. I dessa fall finns ingen särskild rutin om hur studentkåren ska informeras utan beredningen görs på samma sätt som om fakultetsnämnden skulle fatta beslutet. Vidare, genom att fakultetsnämnden beslutar i frågor som lyfts av akademierna, sker en del av studentinflytandet innan ärendet når nämnden genom den studentrepresentation som finns med i akademiernas interna processer. Detta gäller även i situationer då dekan fattar beslut. Beslut som fattats på delegation rapporteras till fakultetsnämnden vid efterföljande sammanträde.

Stickprov

Högskolan har kommit in med de begärda stickproven och anført att studenter har rätt att vara representerade vid samtliga organ som omfattas av stickproven. Mälardalens högskola har även bifogat en lista med namnen på studentrepresentanterna i respektive organ.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Studentinflytande genom medverkan i beredande och beslutande organ

Studenterna har rätt att vara representerade i alla beslutande och beredande organ inom ett lärosäte, om organets verksamhet har betydelse för utbildningen och studenternas situation.

Högskolan har svarat att man har fastlagda principer, riktlinjer eller liknande dokument för hur studentinflytandet ska förverkligas på alla nivåer inom lärosätet. Högskolan har också bifogat dokumenten.

UKÄ konstaterar att högskolan har regler som syftar till att säkerställa hur studenter ska ges möjlighet till inflytande i frågor som rör utbildning. Det finns även ett avtal mellan högskolan och studentkåren om hur samarbetet ska ske. Med utgångspunkt i högskolans svar och de av lärosätet bifogade dokumenten anser UKÄ att högskolan har förutsättningar för att säkerställa att reglerna om studentrepresentation följs på alla nivåer i enlighet med vad som uttalats i propositionen *Frihet och inflytande – kårobligatoriets avskaffande* (prop. 2008/09:154 s. 41).

Högskolan har anført att lärosätet erbjuder studentkåren att utse studentrepresentanter i de beslutande organen. UKÄ ser positivt på detta.

Studentinflytande när en enda person bereder eller fattar beslut

Högskoleförfattningarnas bestämmelser ger även studentrepresentanterna rätt till information och samråd när en person vid lärosätet bereder eller fattar beslut som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Syftet med regeln om samråd med studentrepresentanter är att garantera studenternas inflytande när ärenden

inte hanteras i någon grupp, utan bereds och beslutas av en ensam befattningshavare. Det är ledningarna för lärosätena som ansvar för att de har rutiner för hur samrådet med studentrepresentanter ska gå till i sådana fall. UKÄ anser att lärosätena i samverkan med studentkårerna bör ta fram rutiner eller riktlinjer för att säkerställa att även enskilda befattningshavare samråder med studentrepresentanter i god tid före slutförandet av beredningen eller före beslutet. Om det finns utrymme för anteckningar om samråd på högskolans beslutsblanketter är risken mindre för att samrådet glöms bort.¹

Av högskolans svar framgår att högskolan vidtagit vissa åtgärder för att uppfylla högskoleförordningens krav på studentinflytande när en person bereder eller fattar beslut. Enligt UKÄ:s mening finns dock förutsättningar för att utveckla rutinerna i syfte att säkerställa att inflytandet fungerar på alla nivåer. Ambetet utgår från att högskolan arbetar vidare med frågan.

Stickproven

UKÄ har granskat studentrepresentationen i de utvalda organen och konstaterar att det finns studentrepresentanter i samtliga.

¹ Högskolans regler i praktiken – erfarenheter från Högskoleverkets tillsynsbesök 1998-2012 s. 11.

Kurs- och utbildningsplaner

Bakgrund

All utbildning på grundnivå och avancerad nivå ska bedrivas i form av kurser. Kurser får sammanföras till utbildningsprogram. För varje kurs ska det finnas en kursplan och i den ska följande anges: kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och övriga föreskrifter som behövs. För ett utbildningsprogram ska det finnas en utbildningsplan. I utbildningsplanen ska anges vilka kurser som programmet omfattar, kraven på särskild behörighet och övriga föreskrifter som behövs. Detta framgår av 6 kap. 13–17 §§ högskoleförordningen, HF.

Före den 1 januari 2011 innehöll högskoleförordningen mer detaljerade krav på innehållet i kurs- och utbildningsplanerna. Planerna skulle utöver nuvarande krav även ange bland annat när planen eller en ändring av den skulle börja gälla och de övergångsbestämmelser som behövdes.

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) fastställde med anledning av avregleringen 2011 rekommendationer om bland annat innehållet i kurs- och utbildningsplaner för sina medlemmar, REK 2011:1, dnr 10/118. De uppgifter som högskolorna tidigare varit skyldiga att skriva in i sina kurs- och utbildningsplaner rekommenderade SUHF även borde ingå i planerna efter förordningsändringen.

Kursplaner och utbildningsplaner är grundläggande styrdokument för ett lärosäte och viktiga i såväl pedagogiskt som rättsligt hänseende.

De regler som anges i kurs- och utbildningsplaner är föreskrifter i den mening som avses i 8 kap. regeringsformen. Reglerna i planerna är alltså av samma karaktär som lagar beslutade av riksdagen och förordningar beslutade av regeringen. Det innebär att reglerna är bindande, gäller generellt och måste följas av såväl lärosätens personal som studenter.

I ESG standard 1.2 om utformning och inrättande av utbildningar anges bland annat att lärosätena ska ha processer för utformningen och inrättandet av utbildningar. Den examen som en utbildning leder till ska vara tydligt specificerad. Av riktlinjerna till standarden framgår bland annat att utbildningarna ska innehålla uppgifter om studenternas förväntade arbetsinsats, till exempel uttryckt i ECTS.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt högskolan att besvara ett antal frågor om kurs- och utbildningsplaner.

1. Har lärosätet beslutat om egna regler för vad kurs- och utbildningsplaner ska innehålla utöver vad som anges i högskoleförordningen? Bifoga i så fall dessa regler.
2. Hur har beslut om fastställande av kurs- och utbildningsplaner delegerats inom lärosätet? Bifoga arbetsordningen.
3. Hur säkerställer lärosätets ledning att kursplaner och utbildningsplaner innehåller de uppgifter som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler?

UKÄ har upplyst högskolan om att granskningen kommer att göras genom att UKÄ stickprovsvis väljer ut ett antal kurser och program för att undersöka hur högskolan följer bestämmelserna om kurs- och utbildningsplaner för de utvalda kurserna och programmen. Högskolan ombads även att bifoga listor över samtliga kurser som genomfördes höstterminen 2016 och samtliga utbildningsprogram som fanns vid lärosätet den terminen.

Utifrån högskolans listor har UKÄ valt ut tio kurser och fem program.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse att

- planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startar
- tidpunkt för ikraftträdande anges i planerna
- planerna innehåller det som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler
- det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till
- examinationsformerna regleras tydligt i kursplanerna.

Högskolans svar

Högskolan har kommit in med dokumenten *Regler för kursplaner* (dnr MDH 2.1-74/13), *Riktlinjer för utbildningsplaner* (dnr MDH 2.1-168/13) och *Akademiernas inre organisation* (dnr 1.1.1-39/14).

Högskolan har svarat följande.

Fakultetsnämnden har fattat beslut om *Regler för kursplaner* respektive *Regler för utbildningsplaner*.

Av *Rektors delegation av beslutanderätt* (dnr 2016/1582) framgår att beslut om att fastställa kursplaner är delegerat till akademichef och beslut om att fastställa utbildningsplaner är delegerat till fakultetsnämnden.

Generellt sett sker säkerställandet av innehållet genom de regler och processer som finns framtagna för fastställandet av kursplaner respektive utbildningsplaner. Reglerna säkerställer ett visst innehåll i kurs- respektive utbildningsplanerna och processen säkerställer korrekt beredning av ärendena.

Fakultetsnämnden har det övergripande ansvaret för kvaliteten i högskolans utbildningar och nämnden fastställer även utbildningsplaner, medan beslut om kursplaner fattas av akademichef. Fakultetsnämnden säkerställer dock att både kursplaner och utbildningsplaner överensstämmer med de uppgifter som anges i högskoleförordningen genom de regler samt riktlinjer för kurs- respektive utbildningsplaner som fakultetsnämnden äger och som tydliggör kurs- respektive utbildningsplans innehåll.

Processerna för inrättande och revision av utbildningsprogram finns beskrivna på högskolans internportal. Före fakultetsnämndens beslut om fastställande av utbildningsplan sker först en akademiintern beredning innan ärendet skickas vidare till fakultetsnämnden för beslut. När ansökan inkommer till fakultetsnämnden sker sedan en tjänstemannaberedning inom högskolans förvaltning som bland annat syftar till att säkerställa att utbildningsplanen innehåller den information som framgår av fakultetsnämndens riktlinjer. Därefter bereder nämndens utskott för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ärendet vidare och föreslår fakultetsnämnden ett beslut.

Som redogjorts för tidigare är beslut om kurser delegerade av rektor till akademi- chefer och avser både inrättande, reviderade samt avvecklande. Akademierna har egna rutiner och arbetsprocesserna för den interna beredningen, men har att förhålla sig till fakultetsnämndens övergripande regler för kursplanernas innehåll. Akademiernas rutiner för arbetsgången vid inrättande och revision av kurser återfinns på akademiernas organisationssidor på internportalen. Som stöd i akademiernas arbete finns mallar som akademierna tagit fram som säkerställer rätt innehåll. Förslag på kursplaner, nya eller reviderade, granskas internt inom akademien inför akademichefs- beslut. Det sker dels genom att utbildningsråd, kursplanegrupper eller motsvarande går igenom förslagen och säkerställer att de innehåller rätt uppgifter. Dels genom att akademiernas utbildningsledare granskar kursplaneförslaget. Utbildningsledarnas funktion framgår av dokumentet *Akademiernas inre organisation*, s. 4.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Högskolan har kommit in med de begärda tio kursplanerna och de fem utbildnings- planerna.

Planerna har fastställts i god tid innan utbildningen startat

Regler i kursplaner och utbildningsplaner syftar bland annat till att informera om vad som gäller för en kurs respektive ett program. Av högskoleförordningen framgår att kraven på särskild behörighet ska anges i kurs- och utbildningsplaner. Utgångspunk- ten är därför att kursplaner och utbildningsplaner ska beslutas och finnas tillgängliga i god tid innan utbildningen startar, men några regler för när planerna ska vara beslu- tade finns inte. UKÄ har vid sin granskning utgått från att kurs- och utbildningsplaner bör vara fastställda och tillgängliga senast den dag som kursen eller programmet öppnar för anmälan.

Ämbetet vill dock ha ett bredare underlag för sin bedömning av lämplig tidpunkt än vad denna pilotstudie ger. Ämbetet kommer därför att utreda frågan vidare i annat sammanhang för att ge fler lärosäten och studentorganisationer möjlighet att lämna synpunkter.

UKÄ konstaterar att det av utbildningsplaner och kursplaner som ämbetet har granskat, framgår att de har fastställts i god tid innan utbildningen startat.

Tidpunkt för ikraftträdande anges i planerna

UKÄ instämmer i SUHF:s rekommendation om att det i kurs- och utbildningsplaner bör anges när planen eller ändringen av den börjar gälla. Ämbetet anser således att det är lämpligt att i kurs- och utbildningsplanerna ange tidpunkten för när de träder i kraft, såsom det tidigare också krävdes (före den 1 januari 2011).

UKÄ konstaterar att det både i de utbildningsplaner och i de kursplaner som granskats anges när planerna har trätt i kraft.

Planerna innehåller det som anges i högskoleförordningen och eventuella lokala regler

I en utbildningsplan ska anges de kurser som programmen omfattar, kraven på särskild behörighet och de övriga föreskrifter som behövs. UKÄ konstaterar att utbildningsplanerna innehåller det som krävs enligt 6 kap. 17 § HF.

I en kursplan ska anges kursens nivå, antal högskolepoäng, mål, krav på särskild behörighet, formerna för bedömning av studenternas prestationer och de övriga föreskrifter som behövs. Det framgår av 6 kap. 15 § HF.

UKÄ konstaterar att kursplanerna innehåller det som krävs enligt 6 kap. 15 § HF med följande undantag. I kursplanen för Engelska 3 anges under rubriken "Syfte" bland annat att "[k]ursen omfattar tre av fem olika delkurser som specificeras nedan." Vidare anges att "[v]ilka delkurser som ingår varierar mellan terminer" men "[u]ppsats i engelska ingår dock alltid". Under rubriken "Lärandemål" är de olika målen uppdelade efter de fem delkurserna. Längre ner under rubriken "Examination" är även examinationsmomenten separat angivna för var och en delkurserna. Därefter anges att "[v]ilka av ovanstående examinationsmoment som gäller beror på vilka tre delkurser som ingår i kursen en viss termin". Det framgår dock inte av kursplanen vilka delkurser som studeras under de olika terminerna. UKÄ anser därför att det inte tillräckligt tydligt framgår av kursplanen vad kursens mål är under en viss angiven termin. Ämbetet förutsätter att Mälardalens högskola ändrar kursplanen så att målen tydligt framgår.

Vad gäller lokala regler framgår att såväl kursplaner som utbildningsplaner i allt väsentligt uppfyller reglerna vid högskolan.

Det går att utläsa av utbildningsplanen vilken examen utbildningen leder till

Enligt 6 kap. 17 § HF ska det i utbildningsplanen anges de övriga föreskrifter som behövs. I ESG standard 1.2 om utformning och inrättade av utbildningar anges bland annat att den examen som en utbildning leder till ska vara specificerad.

Mot denna bakgrund anser UKÄ att det i utbildningsplanen behöver anges vilken examen utbildningen leder till.

UKÄ konstaterar att det i utbildningsplanerna anges vilken eller vilka examina utbildningarna leder till stämmer överens med det som anges i ESG:s standard och att det i utbildningsplanen ska anges de övriga föreskrifter som behövs.

Examinationsformerna regleras tydligt i kursplanerna

Enligt 6 kap. 15 § HF ska formerna för bedömningen av studenternas prestationer anges i kursplanen. Regler i kursplaner om bland annat examinationsform utgör grunden för examinatorns myndighetsutövning, när hon eller han fattar beslut om betyg. Reglerna har också till syfte att informera studenten om vad som gäller för en särskild kurs. Mot denna bakgrund är det viktigt att kursplanens regel om examinationsform är tydlig.

UKÄ konstaterar att examinationsformerna anges tydligt i de utvalda planerna och att de uppfyller kravet i högskoleförordningen.

Kursvärderingar

Bakgrund

Kvalitetsarbetet är en gemensam angelägenhet för högskolornas personal och studenter. Högskolorna ska verka för att studenterna tar en aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen. Det framgår bland annat av 1 kap. 4 och 4 a §§ högskolelagen, HL.

Högskolan ska ge de studenter som deltar i eller har avslutat en kurs möjlighet att framföra sina erfarenheter av och synpunkter på kursen genom en kursvärdering som anordnas av högskolan. Högskolan ska sammanställa kursvärderingarna och informera om resultatet samt eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna. Det framgår av 1 kap. 14 § högskoleförordningen, HF.

I ESG standard 1.9 anges följande. Lärosätet ska kontinuerligt följa upp och regelbundet granska utbildningarna för att säkerställa att studenterna uppnår uppsatta mål och att utbildningarna motsvarar studenternas och samhällets behov. Granskningarna ska leda till kontinuerlig förbättring av utbildningarna. Åtgärder som planeras eller genomförs till följd av en granskning ska kommuniceras till samtliga berörda.

Av riktlinjerna till standard 1.9 framgår att regelbunden uppföljning, granskning och revidering av utbildningarna innefattar utvärdering av bland annat studenternas förväntningar, behov och nöjdhet när det gäller utbildningen.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bitt högskolan att besvara ett antal frågor om kursvärderingar.

A. Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

A.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att kursvärderingar genomförs och sammanställs? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om kursvärderingar som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

A.2 Genomför lärosätet kursvärderingar för verksamhetsförlagda kurser?

A.3 Genomför lärosätet kursvärderingar för examensarbetskurser?

B. Information om resultatet och eventuella beslut om åtgärder

B.1 Vilka åtgärder vidtar lärosätet för att säkerställa att studenterna informeras om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingar? Finns rutiner, riktlinjer eller liknande dokument om information om resultat som är gemensamma för hela lärosätet? Bifoga i så fall dokumentet.

B.2 På vilket sätt hålls sammanställningarna av kursvärderingarna tillgängliga? Är sammanställningarna tillgängliga för alla studenter? Informeras studenterna om var sammanställningarna finns? I så fall hur?

B.3 Får de studenter som utvärderat kursen ta del av kursvärderingens resultat och eventuella åtgärder? I så fall hur? Får studenterna i samband med kursstarten del av resultatet från den föregående kursens kursvärdering och eventuella åtgärder? I så fall

hur?

C. Utveckling av utbildningar

Syftet med kursvärderingarna är att de ska leda till förbättringar och utveckling av utbildningarna. Ge om möjligt exempel där studenternas erfarenheter och synpunkter lett till åtgärder och kursens utveckling och förbättring.

Stickprov

UKÄ har informerat om att avsikten är att stickprovsvis undersöka hur högskolan har följt reglerna om kursvärderingar för de kurser som genomfördes under höstterminen 2016 och att UKÄ därför kommer att välja ut ett antal kurser och be lärosätet redogöra för hur reglerna har följts för dessa kurser.

UKÄ har därefter informerat högskolan att granskningen kommer att avse de tio kurser som valts ut i frågan om kurs- och utbildningsplaner.

UKÄ har bitt högskolan bifoga sammanställningar av kursvärderingar för de tio kurserna. UKÄ har även bitt högskolan redogöra för hur reglerna om kursvärderingar har följts för de tio kurserna genom att svara på:

- Om sammanställningar saknas för någon kurs ge en förklaring till det.
- Hur sammanställningarna hållits tillgängliga för studenterna.
- Hur högskolan informerat om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingarna samt vilka studenter som informerats.

Högskolans svar

Högskolan har inkommit med dokumenten *System för arbetet med kursvärderingar* (dnr MDH 2.1.1-330/10), *Högskolans system för kursvärderingar – Information till studenter* och *Information om kursvärderingsflödet i Survey & Report*.

Högskolan har svarat följande på frågorna.

Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

Högskolan har en högskoleövergripande modell som beskriver arbetsgången med kursvärderingar och sammanställning av dessa (*System för arbetet med kursvärderingar*). Högskolan har även en sammanställd information till studenterna som beskriver högskolans system (*Högskolans system för kursvärderingar – Information till studenterna*).

Sedan 2015 använder högskolan sig av Sunets upphandlade system för enkäter. För att säkerställa att kursvärderingar genomförs och sammanställs har högskolan etablerat ett automatiserat system för utskick och rapportsammanställning av kursvärderingar (*Information om kursvärderingsflödet i Survey & Report*). I flödet skickas rapporten, alternativt länk till rapporten, till samtliga studenter som varit registrerade på kursen.

Kursvärderingar av verksamhetsförlagda kurser och examensarbetskurser följer samma modell och rutiner som övriga kurser.

Information om resultatet och eventuella beslut om åtgärder

Säkerställandet av att studenterna informeras om resultatet och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingar sker genom det automatiserade flödet av kursvärderingar som framgår av dokumentet *Information om kursvärderingsflödet i Survey & Report*. Dessutom informeras studenter om utfallet av föregående kursvärdering och eventuella förändringar som införts i kursen vid kursstart i enlighet med högskolans modell.

Sammanställning av kursvärderingen skickas automatiskt till registrerade studenter på kursen efter att enkäten stängts. Sammanställningen, rapporten, blir därmed tillgänglig för samtliga studenter som varit registrerade på kursen. I flertalet fall hålls sammanställningen även tillgänglig genom att den läggs upp på lärplattformen Blackboard där samtliga studenter på kursen också kan ta del av rapporten. I andra fall delges studenterna rapporten på andra sätt, exempelvis genom andra källor eller genom ett särskilt återkopplingstillfälle. Information om hur sammanställningen kommer läggas upp ges till studenterna. En muntlig återkoppling av eventuella åtgärder och förändringar i kursens upplägg eller innehåll informeras vid kursstart och i vissa fall även i studiehandledningen.

I dagsläget är sammanställningarna tillgängliga för samtliga studenter vid högskolan enbart genom att de alltid kan be att få ut sammanställningen från diariet. Högskolan ger dock ingen ytterligare information till studenter, om hur de kan ta del av ”andra” kursers sammanställningar. I arbetet med att ta fram högskolans interna kvalitets-säkringssystem ingår att bygga upp en struktur så att utfall/resultat av olika uppföljningar och utvärderingar ska kunna presenteras på högskolans hemsida så att samtliga intressenter ska kunna ta del av dem. Ett utkast på en sådan struktur återfinns på <http://www.mdh.se/hogskolan/2.4404>.

Utveckling av utbildningar

Efter avslutad kurs ska en kursanalys genomföras, vilken kan ligga till grund för förbättrande åtgärder och kursutveckling. Även om synpunkter från studenternas kursvärderingar är ett viktigt underlag till kursanalysen så arbetar högskolan bredare för att inhämta synpunkter. Exempelvis är det vanligt att lärarna muntligt fångar upp studenternas synpunkter löpande under kursens genomförande. Ett annat viktigt underlag är undervisande lärares synpunkter och reflektioner. Det är därmed svårt att här konkret exemplifiera med specifika kursutvecklande åtgärder som enbart baseras på studenters upplevelser och erfarenheter. Ofta beror de utvecklande åtgärder på ett samberoende mellan flera av underlagen.

Sammantaget kan nämnas att synpunkter från kursanalysen exempelvis har medfört ändringar av kursens innehåll, examinationsform, minskning av kursens omfattning eller ändrad litteraturlista. Vidare kan synpunkter och reflektioner i kursanalysen ha föranlett att kurser inom program flyttas om för att erbjuda studenterna en bättre utbildning.

Stickprov

Högskolan har kommit in med sammanställningar av de senaste kursvärderingarna avseende de tio aktuella kurserna och svarat följande.

När det gäller kurserna Examensarbete för civilingenjörsexamen i robotik, Finans-

teori, Romantikens orkestermusik 1 och Engelska 3 saknas en sammanställd rapport över resultaten från kursvärderingarna. Detta beror på att kursvärderingen besvarats av färre än fem studenter. I och med detta genereras inte en sammanställning automatiskt.

Som beskrivits tidigare skickas en sammanställd rapport över respektive kursvärdering automatiskt till registrerade studenter på kursen. Så har även skett för de aktuella kurserna, förutom beträffande kurserna Examensarbete för civilingenjörsexamen i robotik, Finansteori, Romantikens orkestermusik 1 och Engelska 3. Sammanställningarna, för de övriga sju kurserna har även varit tillgängliga för registrerade studenter via lärplattformen Blackboard.

Studenter, presumtiva eller andra som inte gått på kurserna, har möjlighet att få tillgång till sammanställningarna genom att vända sig till respektive akademi och begära att få ta del av dem. Detta gäller dock inte för kurserna Examensarbete för civilingenjörsexamen i robotik, Finansteori, Romantikens orkestermusik 1 och Engelska 3 där antalet respondenter understeg fem, vilket redogjorts för ovan.

Högskolans rutin är att information om resultat från tidigare kursvärderingar och eventuella åtgärder utifrån dessa ges vid introduktionen av kursen vid efterföljande kurstillfälle. För ovan berörda kurser gäller att information till efterföljande studenter har getts för kurserna Finansteori, Projektledning och Engelska 3 som samtliga startade under läsperiod 1 höstterminen 2017. För övriga kurser kommer information om resultat och eventuella åtgärder ges till efterföljande studenter vid respektive kommande kurstillfälle.

Studenter som inte går på någon av de tio ovan nämnda kurserna kan ta del av resultat och eventuella åtgärder genom att studenterna själva begär att få ta del av kursvärderingar respektive kursanalys. Däremot har högskolan inte i dagsläget någon öppen plattform där sådan information hålls fritt tillgänglig. Som framhållits ovan pågår ett arbete med att bygga en struktur som enklare möjliggör för intressenter att ta del av resultat från exempelvis kursvärderingar.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Genomförande och sammanställning av kursvärderingar

Av högskolans svar framgår att den har ett automatiserat system för utskick och sammanställning av kursvärderingar. Det har vidare framkommit att kursvärderingarna av verksamhetsförlagda kurser och examensarbetskurser följer samma modell och rutiner som övriga kurser.

Högskolan har bifogat lokala regler av vilka framgår hur kursvärderingar ska genomföras och hur de ska sammanställas. Bland högskolans bifogade handlingar finns även ett informationsdokument om deltagande i kursvärderingar som är riktat till studenterna.

UKÄ konstaterar att högskolan har ett system och lokala regler för kursvärderingar för att se till att kursvärderingar genomförs och sammanställs.

Information om resultaten och eventuella beslut om åtgärder

Enligt högskolans svar skickas sammanställningar av kursvärderingarna via högskolans automatiserade system till de studenter som varit registrerade på en viss kurs. När det gäller tillgängligheten för nya studenter har högskolan bland annat svarat att sammanställningen i flertalet fall läggs upp på lärplattformen Blackboard där samtliga studenter på kursen också kan ta del av rapporten och i andra fall genom andra källor eller genom ett särskilt återkopplingstillfälle. UKÄ, som förutsätter att högskolan därmed håller sammanställningarna av kursvärderingarna tillgängliga i dokumenterad form för både nya studenter och de studenter som svarat på en kursvärdering, har inget att invända mot detta sätt att hålla sammanställningarna tillgängliga för studenterna.

Av 1 kap. 14 § andra stycket HF framgår bland annat att högskolan ska informera om resultaten och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna samt att resultaten ska hållas tillgängliga för studenterna.

De förarbetsuttalanden som har legat till grund för den aktuella bestämmelsen i högskoleförordningen återfinns i propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* (prop. 1999/2000:28). I propositionen intog regeringen ståndpunkten att högskolan bör hålla sammanställningar av resultaten av kursvärderingar och besluten om åtgärder tillgängliga för studenterna. Som skäl för denna inställning uttalade regeringen bland annat följande (s. 31 f.)

”En bra utbildning ska resultera i att studenterna lärt sig kritiskt granska sitt eget lärande och sin arbetsmiljö. Därigenom skapas förutsättningar för deras medverkan i kvalitetsarbetet både i utbildningen och senare i arbetslivet. Alla studenter ska därför vara delaktiga i utvärderingen och informeras om uppföljningen av dess resultat. [...] De studenter som deltar i en kursvärdering i slutet av kursen kan emellertid inte själva tillgodogöra sig resultatet. Förbättringar kommer i bästa fall den följande studentkullen på den aktuella kursen till del. Enkäter av detta slag har ofta låga svarsfrekvenser och riskerar att reduceras till en ritual, om studenterna inte involveras i uppföljningen av resultaten. En förändring av praxis tycks vara nödvändig på denna punkt. [...] Studenternas ansvar att medverka i kursvärderingen måste förenas med en rättighet att få information om resultaten och att få delta i diskussionen om förbättringar. Alla studenter ska ha rätt att dra fördelar av kursvärderingen för sina studier och sin utveckling. Det är viktigt att erfarenheter från kursvärderingarna verkligen tas till vara och vid behov leder till förändringar. Genom möjligheten att ta del av sammanställningarna blir kursvärderingarna ett mer effektivt instrument. Om studenterna ser att kursvärderingarna kommer till användning kommer engagemanget för att aktivt delta i dem öka, vilket ytterligare stärker deras funktion.”

Mot denna bakgrund anser UKÄ att högskolan ska hålla resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna tillgängliga för såväl de studenter som svarat på en kursvärdering som de nya studenterna på kursen. För att resultaten och besluten ska kunna hållas tillgängliga måste detta ske i dokumenterad form. Högskolan måste därmed på eget initiativ tillhandahålla dokumentationen.

Högskolan har anfört att nya studenter, i samband med kursstart, muntligen – och i vissa fall även i studiehandledningen – får information om utfallet av föregående kursvärdering och eventuella förändringar som införts i kursen. UKÄ noterar att nya studenter i samband med kursstart således får del av resultatet från den föregående kursens kursvärdering och eventuella åtgärder. UKÄ konstaterar dock att detta förfarande inte är i överensstämmelse med bestämmelsen i 1 kap. 14 § HF om att

resultaten av kursvärderingarna ska hållas tillgängliga för studenterna. UKÄ utgår från att högskolan vidtar åtgärder för att leva upp till den nämnda regleringen.

Beträffande information om resultat och eventuella beslut om åtgärder till de studenter som har svarat på kursvärderingen har högskolan anfört att säkerställandet av detta sker genom det automatiserade flödet av kursvärderingar som framgår av dokumentet *Information om kursvärderingsflödet i Survey & Report*. UKÄ anser att detta dock inte klart framgår av det dokument högskolan hänvisat till. Ämbetet anser därmed att det av högskolans svar inte går att utläsa hur de studenter som svarat på kursvärderingen får information om resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranletts av kursvärderingarna. UKÄ utgår även i detta fall från att högskolan vidtar de eventuella nödvändiga åtgärder som krävs för att leva upp till bestämmelsen i 1 kap. 14 § HF om att resultaten av kursvärderingarna ska hållas tillgängliga för studenterna.

UKÄ noterar i detta sammanhang att det vid högskolan pågår ett arbete med att bygga en struktur på skolans hemsida som enklare möjliggör för samtliga intressenter att ta del av utfall/resultat av olika uppföljningar och utvärderingar. UKÄ ser positivt på detta och anser att det är ett bra exempel på hur man kan hålla resultat och eventuella beslut om åtgärder tillgängliga för studenterna. Ämbetet konstaterar dock samtidigt att det av högskolans bifogade dokument framgår att beslut om att en sådan struktur skulle tas fram beslutades av rektor redan år 2010.

Utveckling av utbildningar

Högskolan har i denna del svarat att det är svårt att konkret exemplifiera vilka specifika kursutvecklande åtgärder som enbart baseras på studenternas upplevelser och erfarenheter eftersom de ofta beror på ett samberoende mellan flera underlag.

UKÄ vill framhålla att högskolan enligt 1 kap. 14 § HF ska informera studenterna om de beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna. Högskolans ambition bör då vara att kunna ge exempel på åtgärder som föranletts av studenternas erfarenheter och synpunkter. Detta är viktigt, inte minst eftersom att engagemanget för att aktivt delta i kursvärderingarna ökar om studenterna ser att kursvärderingarna kommer till användning. Detta bidrar i sin tur även till att ytterligare stärka kursvärderingarnas funktion (jfr prop. 1999/2000:28 s. 32). Högskolan bör därför genomföra förändringar som möjliggör redovisning av åtgärder som föranletts av studenternas erfarenheter.

Stickprov

Av stickproven framgår inte annat än att kursvärderingar har skickats ut till studenterna i samtliga granskade kurser.

UKÄ noterar att automatiska sammanställningar av kursvärderingar också har gjorts för alla kurser utom Examensarbete för civilingenjörsexamen i robotik, Finansteori, Romantikens orkestermusik 1 och Engelska 3. Av högskolans svar framgår att detta beror på att några sammanställningar av kursvärderingar inte genereras automatiskt i de fall då färre än fem studenter har svarat på kursvärderingen. UKÄ anser dock att högskolan enligt 1 kap. 14 § HF likväl är skyldig att göra någon form av sammanställning även i de fall då färre än fem studenter har svarat på kursvärderingarna.

Högskolan har i samband med delningen av rapporten anfört bland annat att trots att

en automatisk sammanställning inte i dagsläget görs vid en låg svarsfrekvens fångar de flesta lärarna, på olika sätt, upp studenternas synpunkter löpande under kursernas genomförande. Enligt högskolan ligger dessa synpunkter, synpunkter från kursvärderingarna (i det fall tillräckligt många svarande finns) och lärarnas upplevelser samt erfarenheter sedan till grund för beslut om utvecklande åtgärder som samlas i en kursanalys. Högskolan har anfört att sådana kursanalyser har gjorts beträffande kurserna Finasteori, Romantikens orkestermusik 1 och Engelska 3. Enligt lärosätet har rutinen dock inte implementerats fullt ut i alla utbildningar. Högskolan önskar svar från UKÄ om förfarandet uppfyller kravet på sammanställning eller om högskolan behöver ta bort spärren om minst fem svarande. UKÄ anser inte att denna spärr behöver tas bort, men menar att sammanställningar av studenternas synpunkter kan göras på ett tydligare sätt än vad som följer av den beskrivna rutinen. Ämbetet utgår från att högskolan beaktar detta i samband med att rutinen implementeras i samtliga utbildningar. UKÄ noterar i detta sammanhang att någon sammanställning överhuvudtaget inte verkar ha gjorts för kursen Examensarbete för civilingenjörs-examen i robotik.

Det framgår inte heller av högskolans svar på delningen i vilken utsträckning sammanställningar enligt den av högskolan beskrivna rutinen hålls tillgängliga för studenterna. UKÄ förutsätter att högskolan även beaktar detta vid implementeringen och tillser att sammanställningarna hålls tillgängliga för studenterna.

Högskolan har, när det gäller kurser för vilka antalet svarande studenter är tillräckligt för att automatiska sammanställningar av kursvärderingar ska göras, svarat att dessa har skickats ut till de studenter som svarat på respektive kursvärdering och även hållits tillgängliga för nya studenter på respektive kurs genom lärplattformen Blackboard. UKÄ har inget att invända mot hur högskolan angett att den håller sammanställningarna av kursvärderingarna tillgängliga för studenterna.

Vad gäller frågan om studenterna har informerats om resultatet och eventuella beslut om åtgärder har högskolan beträffande stickproven svarat att information till efterföljande studenter har getts för kurserna Finasteori, Projektledning och Engelska 3 som samtliga startade under läsperiod 1 höstterminen 2017. För övriga kurser kommer information om resultat och eventuella åtgärder enligt högskolans svar ges till efterföljande studenter vid respektive kommande kurstillfälle. UKÄ konstaterar att det av högskolans svar således inte framgår huruvida högskolan informerar de studenter som svarat på kursvärderingarna eller huruvida resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingarna hållits tillgängliga för studenterna på det sätt som avses i 1 kap. 14 § HF. Ämbetet förutsätter därmed att detta gjorts enligt det av högskolan tidigare beskrivna förfarandet som ovan konstaterats inte vara i enlighet med 1 kap. 14 § HF. UKÄ förutsätter, som ovan nämnts, att högskolan vidtar de eventuella nödvändiga åtgärder som krävs för att framöver leva upp till bestämmelsen i 1 kap. 14 § HF om att resultaten av kursvärderingarna ska hållas tillgängliga för studenterna.

Sammanfattande synpunkter

UKÄ har ovan konstaterat att högskolan har ett system och lokala regler för kursvärderingar för att tillse att kursvärderingar genomförs och sammanställs. Högskolans kursvärderingar sammanställs automatiskt, utom då färre än fem studenter har svarat på en kursvärdering. För dessa fall tillämpar högskolan en särskild rutin. UKÄ menar att sammanställningar av studenternas synpunkter kan göras på ett tydligare sätt än

vad som följer av rutinen, som ännu inte är fullt ut implementerad. Det har inte heller framkommit i vilken utsträckning sammanställningar enligt rutinen hålls tillgängliga för studenterna. UKÄ förutsätter att högskolan vid implementeringen av rutinen tillser att sammanställningarna hålls tillgängliga för studenterna.

Av högskolans svar får anses framgå att de sammanställningar av kursvärderingar som genereras automatiskt är tillgängliga i dokumenterad form för både nya studenter och de studenter som svarat på en kursvärdering. UKÄ kan dock konstatera att högskolan i dagsläget inte håller några resultat och eventuella beslut om åtgärder som föranleds av kursvärderingar tillgängliga i dokumenterad form för de studenter som svarat på en kursvärdering samt de nya studenterna på kursen. Detta kan inte anses vara i överensstämmelse med 1 kap. 14 § HF.

Högskolan har inte kunnat ge exempel på när studenternas erfarenheter och synpunkter från kursvärderingarna har lett till åtgärder och kursens utveckling och förbättring.

UKÄ utgår från att högskolan genomför förändringar som möjliggör redovisning av åtgärder som föranletts av studenternas erfarenheter samt att högskolan i övrigt säkerställer att hanteringen av kursvärderingar sker i enlighet med 1 kap 14 § HF.

Anställning av personal

Bakgrund

Förutom de allmänna arbetsrättsliga reglerna gäller för anställning inom staten bestämmelserna i regeringsformen, lagen om offentlig anställning (1994:260) och anställningsförordningen (1994:373), AF. Dessutom gäller vid anställning som lärare på universitet eller högskola 4 kap. högskoleförordningen, HF. Lärosätets styrelse ska själv besluta om en anställningsordning. Detta enligt 2 kap. 2 § första stycket 9 HF.

Beträffande information om lediga anställningar gäller bestämmelserna i anställningsförordningen. Bland annat ska en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det. (6 §). Information om myndighetens beslut om anställning ska, med några undantag, lämnas på myndighetens anslagstavla. Sådan information ska bland annat innehålla uppgifter om vad som gäller i fråga om överklagande. Detta framgår av 7 och 8 §§ AF.

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta anges i 4 kap. 5 § HF. Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövligt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta framgår av 4 kap. 6 § HF.

I ESG standard 1.5 om undervisande personal anges bland annat att rättvisa och transparenta processer för rekrytering ska tillämpas. I riktlinjerna för standarden upprepas att lärosätena ska ha och följa tydliga, transparenta och rättvisa processer för rekrytering av personal.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har bett högskolan att bifoga den senast beslutade anställningsordningen och redogöra för hur den hålls tillgänglig. Dessutom ombads högskolan att bifoga en lista över samtliga anställningsbeslut som fattats under perioden 1 oktober 2016 – 31 mars 2017.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse att

- reglerna i högskolans anställningsordning är förenliga med reglerna om information i 6–8 §§ anställningsförordningen (1994:373) och om jämställdhet i 4 kap. 5 och 6 §§ högskoleförordningen.
- de utvalda anställningsärendena har hanterats i enlighet med bestämmelserna i nämnda regler.

Stickproven

Lärosätet har bifogat en lista på anställningsbeslut under perioden 1 oktober 2016 – 31 mars 2017. Från listan som högskolan fogat till sitt svar har UKÄ valt ut 17 anställningsärenden; fem professorsanställningar (inklusive adjungerad professor), åtta lektorsanställningar och fyra övriga anställningar.

I samtliga ärenden har högskolan ombetts svara på:

1. Hur högskolan har informerat om de lediga anställningarna. Högskolan ska om möjligt bifoga dokumentation som stöder det, exempelvis annonsen.

Om högskolan i något ärende inte har informerat om den lediga anställningen ska högskolan motivera varför det inte gjorts.

2. Om högskolan har informerat om anställningsbesluten på högskolans anslagstavla ska högskolan bifoga det dokument som anslagits. Om högskolan inte har informerat om anställningsbesluten ska högskolan motivera det.

3. Kvinnor och män ska vara jämställt representerade i de ärenden där högskolan har haft en grupp personer som lämnat förslag på sökande som bör komma i fråga för anställningen.

- a) Högskolan ska redogöra för hur högskolan har gjort i de olika anställningsärendena. Det vill säga ange när man haft en beslutsgrupp och hur många kvinnor och män som ingått i gruppen.
- b) För de fall kvinnor och män inte är jämställt representerade i gruppen ska högskolan ange de synnerliga skälen till det.

Högskolans svar

Högskolan har svarat bland annat följande. Högskolan har en anställningsordning för lärare vid Mälardalens högskola. Anställningsordningen hålls tillgänglig via högskolans hemsida och på högskolans internportal, under Handbok för medarbetare → Anställning och uppsägning.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Anställningsordningen ska beslutas av styrelsen och finnas tillgänglig

Enligt 2 kap. 2 § första stycket HF ska styrelsen för en högskola ha det ansvar och de uppgifter som följer av 3 § myndighetsförordningen (2007:515) och 2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Vidare ska styrelsen enligt p. 9 i samma bestämmelse själv besluta om en anställningsordning. Den nuvarande regleringen i högskoleförordningen om anställningsförfarandet vid anställning av lärare är inte lika omfattande och detaljerad som den som gällde före den 1 januari 2011. Då fanns det en uttrycklig bestämmelse i högskoleförordningen om högskolas anställningsordning. Enligt bestämmelsen skulle en högskolas anställningsordning finnas tillgänglig och med anställningsordning avsågs de regler för anställning av lärare som högskolan tillämpade.

I förarbetena till den nuvarande regleringen framhåller dock regeringen att lärosätena i sina anställningsordningar bör samla de regler som ska gälla vid anställning av lärare och att anställningsordningen bör finnas tillgänglig vid högskolan.²

UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning finns tillgänglig på högskolans webbplats och att anställningsordningen har beslutats av högskolans styrelse den 13 juni 2016. UKÄ finner således att högskolan uppfyller bestämmelsen i 2 kap. 2 § första stycket 9 HF om att styrelsen själv ska besluta om en anställningsordning och har agerat i enlighet med regeringens uttalande att den ska finnas tillgänglig.

Information i anställningsordningen

Lediga anställningar och beslut om anställning

I 6 § AF anges att en myndighet som avser att anställa en arbetstagare på något lämpligt sätt ska informera om detta så att de som är intresserade av anställningen kan anmäla det till myndigheten inom en viss tid. Någon information behöver inte lämnas, om särskilda skäl talar mot det.

Information om myndighetens beslut om anställning ska lämnas på myndighetens anslagstavla. Det behöver inte tillämpas vid anställning som beräknas vara högst sex månader eller anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Ett anslag ska innehålla uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Detta framgår av 7 och 8 §§ AF.

I högskolans anställningsordning finns information om förfarandet vid anställning, bland annat om hur myndigheten ska informera om lediga anställningar. UKÄ konstaterar att informationen överensstämmer med bestämmelserna i anställningsförordningen.

UKÄ noterar att det i anställningsordningen även ges information om hur beslut om anställning ska lämnas. Av denna framgår att beslutet om vem som har anställts, inklusive information om hur man överklagar beslutet, snarast ska tillkännages genom anslag på högskolans anslagstavlor.

Jämställd representation i förslagsgruppen

Om en grupp personer ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare, ska kvinnor och män vara jämställt representerade i gruppen. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta anges i 4 kap. 5 § HF.

UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning inte innehåller de uppgifter som framgår av 4 kap. 5 § HF. Istället anges att vid rekrytering av lärare ska eftersträvas en jämn representation av kvinnor och män som deltar i rekryteringsarbetet. Högskolan har således inte beaktat innehållet i 4 kap. 5 § HF enligt vilken det krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från regeln att kvinnor och män ska vara jämställt representerade i den grupp av personer som ska lämna förslag på sökande som bör komma i fråga för en anställning som lärare. UKÄ utgår från att informationen i

² Prop. 2009/10:149 En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor s. 70.

anställningsordningen ändras så att den överensstämmer med ordalydelsen i 4 kap. 5 § HF.

Jämställd representation bland de sakkunniga

Vid anställning av en professor ska sakkunnigbedömning om de sökandes skicklighet hämtas in, om det inte är uppenbart obehövt för prövningen av skickligheten. Om en bedömning hämtas in från två eller flera personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade. Det gäller dock inte om det finns synnerliga skäl. Detta framgår av 4 kap. 6 § HF.

Förarbetsuttalande

I propositionen *En akademi i tiden – ökad frihet för universitet och högskolor*³ har regeringen uttalat bland annat följande. Vid anställning av professor bör enligt regeringen huvudregeln vara att ett sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet hämtas in. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas utan det bör lärosätena själva få avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer som utlåtandet ska hämtas från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga, ska vara särskilt förtrodda med anställningens ämnesområde, utformningen av utlåtandet och liknande frågor.

I vissa fall kan ett sakkunnigutlåtande vara uppenbart obehövt, till exempel om en sökandes skicklighet redan har prövats i annat sammanhang. Det bör därför enligt regeringens bedömning finnas en möjlighet för universitet och högskolor att avstå från att hämta in ett sakkunnigutlåtande. Detsamma bör gälla vid ett kallelseförfarande.

Vidare anför regeringen att vid anställning av övriga lärarkategorier är det regeringens åsikt att det är universitet och högskolor som själva bör avgöra hur kvalitetssäkringen av beslutsunderlaget ska ordnas. På så sätt öppnas möjligheter till flexibilitet och effektivitet i anställningsförfarandet. Regeringen ser inte att det skulle finnas någon risk för att universitet och högskolor skulle välja att förenkla anställningsförfarandet på ett sådant sätt att kvaliteten på de anställdas meriter sjunker. Det ligger i varje lärosätes intresse att rekrytera de bästa individerna i syfte att vara en attraktiv och konkurrenskraftig arbetsgivare, utbildningsanordnare och forskningsutförare.

UKÄ noterar att högskolan under avsnitt 16 *Sakkunnigbedömning* i anställningsordningen har återgett innehållet i 4 kap. 6 § HF som bland annat stadgar att om en bedömning hämtas in från två eller fler personer, ska kvinnor och män vara jämställt representerade samt att detta dock inte gäller om det finns synnerliga skäl. UKÄ konstaterar att högskolans anställningsordning således innehåller uppgifter om jämställd representation när sakkunnigbedömning hämtas in vid anställning av professor.

Ämbetet noterar även att högskolan har valt att inte uttryckligen reglera det antal sakkunniga som ska avge utlåtande i anställningsärenden. Högskolan har dock anfört att antalet sakkunniga vid anställning av professorer alltid är två om det inte är obehövt. Ämbetet anser att detta lämpligen bör klargöras i anställningsordningen.

³ Prop. 2009/10:149 s. 68-69

UKÄ konstaterar att högskolan i sin anställningsordning har föreskrivit hur själva förfarandet ska gå till vid anställning av professor.

Stickproven

Information om lediga anställningar

Högskolan har på UKÄ:s frågor svarat att information om samtliga efterfrågade anställningar har annonserats via högskolans hemsida och genom arbetsförmedlingen samt att vissa av de lediga läraranställningarna även har annonserats i fackpress som till exempel universitetsläraren. Högskolan har anfört att annonserna har bilagerats med det av lärosätet inskickade materialet.

UKÄ noterar att några annonser inte har bifogats i tre av de granskade ärendena. Ett av dessa ärenden gäller anställning av professor i innovation och produktion och de två andra gäller anställning av adjungerade professorer. Ett av de sistnämnda ärendena gällde en förlängning av anställningstid som adjungerad lektor, där tjänsten i samband med förlängningen omvandlades till en anställning som adjungerad professor.

Beträffande anställningen avseende professor i innovation och produktion framgår av högskolans svar att det ärendet gällde ändrad omfattning av anställningen från 100 procent av heltid till tio procent av heltid på den anställdes egen begäran. Något krav i författning på att ledigkunga en sådan förändring i en anställning finns inte. Vad gäller ärendena om adjungerade professorer konstaterar UKÄ att det i högskolans anställningsordning (p. 9.1) bland annat anges att undantag från information om ledig anställning kan göras vid anställning som adjungerad professor. Huruvida denna regel och högskolans förfarande i de aktuella fallen står i överensstämmelse med 6 § AF är frågor som ytterst kan prövas av Överklagandenämnden för högskolan. Ämbetet uttalar sig därför inte vidare i dessa delar.

UKÄ konstaterar att de övriga utvalda anställningsärendena har hanterats i enlighet med bestämmelserna i AF om att myndigheten ska informera om lediga anställningar.

Information om beslut om anställning ska lämnas på högskolans anslagstavla. Information om myndighetens beslut om anställning ska som regel lämnas på myndighetens anslagstavla. Anslaget ska innehålla uppgifter om vilken dag som det sattes upp på anslagstavlan, vad som gäller i fråga om överklagande och de avvikande meningar som har antecknats i protokollet eller i någon annan handling. Detta följer av bestämmelserna i anställningsförordningen.

Någon information behöver inte lämnas på myndighetens anslagstavla om anställning av dem som redan är aspiranter hos myndigheten. Någon information behöver inte heller lämnas på myndighetens anslagstavla om anställningen beräknas vara högst sex månader. (7 § 2 st. AF).

Högskolan har på UKÄ:s frågor svarat att information om anställningsbesluten har lämnats på högskolans anslagstavla, förutom i de fall ärendet inte har varit föremål för utlysning eller det endast har funnits en sökande. Det har kommit fram att tre av de granskade ärendena inte har lyst ut. Dessa ärenden har redogjorts för ovan under föregående rubrik. Därutöver finns det ett ytterligare ärende i vilket information inte

har lämnats. Ärendet gällde en anställning som lektor där det endast fanns en sökande.

UKÄ har inga synpunkter på att information om beslutet, som behandlats ovan och som endast avsåg förändring av anställningstid från 100 procent till tio procent, inte har lämnats på högskolans anslagstavla. Vad gäller övriga tre ärenden konstaterar ämbetet att högskolan inte har hanterat de utvalda anställningsärendena i enlighet med bestämmelserna i anställningsförordningen om att myndigheten ska informera om sina anställningsbeslut. UKÄ utgår från att högskolan ser över hanteringen i den delen.

Jämställd representation

Jämställd representation bland dem som bereder anställningsärenden

Högskolan har på UKÄ:s frågor svarat bland annat följande.

Vid rekrytering av lärare använder sig högskolan av en rekryteringskommitté där ordföranden, en manlig och en kvinnlig, utses av högskolans fakultetsnämnd och dessa är permanenta över en treårsperiod. Sammansättningen av gruppen i övrigt har varierat med anledning av tillgång på ämneskunniga vid högskolan.

Vad gäller läraranställningar verkar det inom vissa ämnesområden traditionellt sett fler män än kvinnor, exempelvis inom teknik, eller det motsatta förhållandet, exempelvis vård. Vid rekryteringar av lärare till sådana ämnesområden kan det vara svårt att få till en jämn könsfördelning inom rekryteringskommittén, även om detta alltid eftersträvas.

UKÄ har ovan under avsnittet *Jämställd representation i förslagsgruppen* konstaterat att högskolan, vid utformningen av sin anställningsordning, inte har beaktat innehållet i 4 kap. 5 § HF. Detta eftersom högskolan angett att jämställd representation ska eftersträvas bland de som deltar i rekryteringsarbetet, medan det av den aktuella bestämmelsen framgår att det krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från jämställd representation. UKÄ förutsätter att högskolan i fortsättningen utgår från detta krav när ledamöter i rekryteringskommittén utses.

Jämställd representation om bedömning görs av flera sakkunniga

Regeringen har anfört att vid anställning av professorer bör huvudregeln vara att sakkunnigutlåtande om de sökandes skicklighet inhämtas. Hur själva förfarandet ska gå till bör dock inte föreskrivas utan det bör lärosätena själva avgöra. Det innebär att lärosätena bör få bestämma hur många personer utlåtandet ska hämtas in från, om dessa ska avge gemensamma eller individuella utlåtanden, i vilken utsträckning de sakkunniga ska vara särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde, utformningen av utlåtandet och liknande frågor.

Högskolan har i sin anställningsordning återgivit innehållet i 4 kap. 6 § HF om jämställd representation. UKÄ har noterat att det i anställningsordningen dock inte är reglerat hur många sakkunniga som ska användas vid högskolans rekryteringar. Som påpekats ovan bör det klargöras i anställningsordningen.

Högskolan har på UKÄ:s frågor svarat följande. Sakkunniga för professorer är alltid två om det inte är obehövt. I två fall har det inte kunnat gå att få tag på en man och kvinna för sakkunnigbedömning i aktuellt ämne. I ett fall var det två kvinnor och i ett fall två män.

UKÄ konstaterar att högskolan inte förklarat närmare vilka åtgärder som vidtagits för att åstadkomma jämställd representation i dessa två fall. Ämbetet kan inte överpröva högskolans bedömning, men vill understryka att det krävs synnerliga skäl för att göra avsteg från regleringen i 4 kap 6 § HF om jämställd representation.

Överklagande och klagomål

Bakgrund

I 2 kap. högskolelagen, HL, om de statliga högskolornas organisation anges att en högskola beslutar om sin interna organisation utöver styrelse och rektor, om inte något annat är föreskrivet (2 kap. 5 § HL). Styrelsen ska själv besluta om en arbetsordning med viktigare föreskrifter om högskolans övergripande organisation, delegering av beslutanderätt, handläggning av ärenden och formerna i övrigt för verksamheten, om inte annat är föreskrivet i lag eller förordning. Detta anges i 2 kap. 2 § första stycket 8 högskoleförordningen, HF.

För prövning av överklaganden av vissa beslut på högskoleväsendets område svarar en särskild överklagandenämnd. Nämndens beslut får inte överklagas. Det anges i 5 kap. 1 § HL och 12 kap. 5 § HF. Nämnden som avses är Överklagandenämnden för högskolan (ÖNH) och flertalet beslut av en högskola som får överklagas dit räknas upp i 12 kap. 2 § HF.

Myndigheter är skyldiga att lämna en överklagandehänvisning, om ett beslut går parten emot och kan överklagas. Det framgår av 21 § förvaltningslagen, FL. Hur beslut överklagas framgår också av förvaltningslagen (23–25 §§). Där anges bland annat att överklagandet måste vara skriftligt och att den klagande måste ange vilket beslut som överklagas och den ändring som begärs. Vidare ska överklagandet ges in till den myndighet som meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då den klagande fick del av beslutet. Vad gäller överklagande av anställningsbeslut räknas dock tiden från den dag då informationen lämnades på myndighetens anslagstavla (22 § AF).

När det gäller examination finns det i högskoleförordningen en särskild bestämmelse om omprövning av betyg. Finner en examinator att ett beslut om betyg är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning ska examinator ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt och om det inte innebär att betyget sänks (6 kap. 24 § HF). En examinator har alltså en skyldighet att ändra ett betygsbeslut om det är uppenbart oriktigt. För andra typer av beslut finns motsvarande regel i 27 § FL.

Bland ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcenterat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. Vidare anges att kvalitetssäkringsprocesser bör ta hänsyn till bland annat att det finns fastställd rutin för studentöverklagande.

Underlaget från lärosätet

UKÄ har frågat högskolan om den har riktlinjer för hur överklaganden ska hanteras och om så är fallet bett högskolan bifoga dessa. UKÄ har också frågat om högskolan har skriftliga rutiner, regler, riktlinjer eller likande dokument för hantering av klagomål från studenter. Högskolan har dessutom fått frågan om den informerar studenterna om eventuella rutiner och i så fall på vilket sätt.

Dessutom har UKÄ bett högskolan att bifoga de överklagandehänvisningar (mallar) som förekommer i följande ärenden: behörighet, tillgodoräknande, examensbevis, anstånd, studieuppehåll, disciplinära åtgärder och anställning.

Högskolan ombads även att bifoga en lista över samtliga överklaganden som kommit in till lärosätet från och med den 1 oktober 2016 till och med den 31 mars 2017.

UKÄ har upplyst om att granskningen kommer att avse

- högskolans överklagandehänvisningar och eventuella riktlinjer för hantering av klagomål från studenter
- att stickprovsvis granska handläggningen av ett antal överklaganden och att UKÄ därför kommer att välja ut ett antal överklaganden från listan över överklaganden.

UKÄ har valt ut tio överklagade ärenden från listan och bett högskolan bifoga besluten med överklagandehänvisningar. För att kunna granska handläggningstiden för de utvalda ärendena har högskolan också ombetts bifoga dokumentation som visar när överklagandet kom in till högskolan och när högskolan överlämnade överklagandet till Överklagandenämnden för högskolan.

Högskolans svar

I sitt svar till UKÄ har högskolan har anfört följande. Flertalet av de beslut som går att överklaga fattas inom högskolans förvaltning. Högskolan har en handläggningsordning för hantering av överklaganden av beslut fattade inom förvaltningen på högskolan. Vidare framgår hur överklaganden ska hanteras i specifika frågor av handläggningsordningar för de enskilda ärendena.

Högskolan har en generell information på hemsidan om studenternas möjlighet att överklaga vissa av högskolans beslut.

Vad gäller antagningsärendena återfinns överklagandehänvisningen i antagningsbeskedet på den sökandes sidor på www.antagning.se. Det är en nationell text som Universitets- och högskolerådet, UHR, hanterar. De som söker via www.antagning.se får alltid överklagandehänvisningen i antagningsbeskedet enligt ovan. Från och med ansökan till vårterminen 2018 kommer alla anmälningar att hanteras via antagning.se. Högskolan kommer inte längre ha manuell lokal antagning av sökande till senare del då även de ska söka via antagning.se. Det innebär att samtliga sökande i fortsättningen kommer få besked med överklagandehänvisning via antagning.se.

Beträffande ett av ärendena om antagning som ingår i stickproven skickades det inte ut någon överklagandehänvisning eftersom studenten sökt termin som inte erbjuds studenter utanför Mälardalens högskola. Studenten förklarades därmed inte obehörig utan fick besked om att antagning inte görs till terminen hen sökt. ÖNH avvisade även ärendet då ärendet inte kunde prövas av dem.

Högskolan har inkommit med dokumentet Handläggningsordning för hantering av överklaganden av beslut som fattats inom förvaltningen på Mälardalens högskola (dnr MDH 1.1-183/12) och en generell överklagandehänvisning som enligt lärosätet gäller för bland annat ärenden om behörighet och anstånd samt studieuppehåll. Vidare har högskolan lämnat in särskilda överklagandehänvisningar som gäller för tillgodoräknande, examensbevis, disciplinära åtgärder och anställning.

Universitetskanslersämbetets bedömning

Överklagande

Riktlinjer

Vissa beslut som högskolan fattar i studentärenden och anställningsärenden får överklagas till ÖNH. För att den klagande ska kunna ta tillvara rätten att få saken prövad i högre instans är det viktigt att lärosätena hanterar överklaganden rätt och lämnar korrekt information. I ESG:s riktlinjer anges att kvalitetssäkringsprocesser bör ta hänsyn till att det finns en fastställd rutin för studentöverklagande.

Mot denna bakgrund ser UKÄ positivt på att högskolan har riktlinjer för hur överklaganden ska hanteras. Ämbetet noterar dock att det i dokumentet *Handlägningsordning för hantering av överklaganden av beslut som fattats inom förvaltningen på Mälardalens högskola* bland annat räknas upp vilka beslut som enligt 12 kap. 2 § HF kan överklagas till ÖNH. I denna uppräkningslista har möjligheten att överklaga utelämnats när det gäller avslag på en students begäran om befrielse från ett obligatoriskt utbildningsmoment. UKÄ anser att det är lämpligt att högskolan i handlägningsordningen anger att även dessa beslut är överklagbara.

Överklagandehänvisningar

Av förvaltningslagen framgår att myndigheter är skyldiga att underrätta parten om hur beslut överklagas om beslutet går parten emot och kan överklagas. Myndigheter måste således lämna en överklagandehänvisning. Överklagandehänvisningen måste överensstämja med vad som föreskrivs i förvaltningslagen om hur ett beslut överklagas, till exempel inom vilken tid man kan överklaga och till vilken instans överklagandet ska skickas. Av överklagandehänvisningen bör det också framgå att överklagandet ska vara ställt till den instans som ska pröva överklagandet. På så sätt blir det tydligt att det är fråga om ett överklagande och inte en önskan om att beslutsmyndigheten själv ska ompröva sitt beslut. Det är säkrast att lämna en skriftlig hänvisning till ett skriftligt beslut. Man undviker då den risk för rättsförluster som uppkommer genom att muntliga besked lättare kan missuppfattas eller förbises.⁴

I högskoleförordningen finns regler om vilka beslut av en högskola som får överklagas till ÖNH.

UKÄ har granskat de mallar avseende överklagandehänvisningar som högskolan har bifogat. Ämbetet noterar att den generella överklagandehänvisningen (som används i ärenden om behörighet, anstånd och studieuppehåll) anger att "[o]m du vill överklaga beslutet ska du senast tre veckor efter det att du fick del av beslutet skriftligen skicka in en skrivelse till Överklagandenämnden (ÖNH)." Denna formulering överensstämmer inte med regleringen i 23 § FL om att skrivelsen ska ha *kommit in* till den myndighet som meddelat beslutet inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Nämda överklagandehänvisning anger även beträffande överklagandet att "[s]krivelsen kommer att skickas vidare till ÖNH tillsammans med en kopia av det överklagade beslutet och de handlingar som legat till grund för beslutet". Denna formulering ger enligt UKÄ:s mening felaktigt intryck av att ett eventuellt överklagande kommer att skickas vidare till Överklagandenämnden för högskolan

⁴ Se Hellners och Malmqvist, Förvaltningslagen med kommentarer, 3 uppl., 2010, s. 258 och 264.

även om det inte kommer in i rätt tid. Formuleringen återfinns även i överklagandehänvisningen för anställningsärenden. I den sistnämnda överklagandehänvisningen anges inte heller att överklagandet ska ställas till Överklagandenämnden för högskolan.

UKÄ har även uppmärksammat att den engelska versionen av den överklagandehänvisning som finns som bilaga till *Handläggningsordning för hantering av överklaganden av beslut som fattats inom förvaltningen på Mälardalens högskola* stipulerar att överklagandet ska ställas till "the Appeals Board of the University" istället för till "The Higher Education Appeals Board" som är den korrekta engelska översättningen av Överklagandenämnden för högskolan.

UKÄ anser att högskolan bör korrigera nu nämnda brister i mallarna för överklagandehänvisningar. UKÄ konstaterar vidare att det finns generella mallar för överklagandehänvisningar som är bilagerade med dokumentet *Handläggningsordning för hantering av överklaganden av beslut som fattats inom förvaltningen på Mälardalens högskola* samtidigt som högskolan har bifogat ett antal mallar som enligt högskolan används i specifika ärendetyper. Innehållet i de generella mallarna och de specifika mallarna skiljer sig åt i vissa delar. Det framstår som oklart vilka mallar högskolan anser ska användas i första hand.

UKÄ har även granskat de tio överklagade besluten för att undersöka att studenterna har fått överklagandehänvisningar och att hänvisningarna varit korrekta.

UKÄ noterar att högskolan, i den överklagandehänvisning som finns i högskolans antagningsbesked via www.antagning.se, har angett att om överklagandet kommer in för sent kommer det inte att behandlas. Ämbetet konstaterar att denna formulering inte är i överensstämmelse med 24 § FL enligt vilken den som överklagar för sent har rätt att få ett beslut om avvisning av överklagandet. Det förhållandet att UHR har tagit fram texten fråntar inte högskolan sitt ansvar för att den överklagandehänvisning som högskolan lämnar tillsammans med sina beslut är korrekt. UKÄ förutsätter att högskolan ändrar den felaktiga formuleringen i de överklagandehänvisningar som används framöver.

Ämbetet har även uppmärksammat att den engelska versionen av den överklagandehänvisning som har använts i två ärenden om undantag från behörighetsvillkor stipulerar att överklagandet ska ställas till "the Appeals Board of the University" istället för till "The Higher Education Appeals Board". UKÄ utgår ifrån att överklagandehänvisningarna i fortsättningen anger det korrekta namnet.

UKÄ noterar slutligen i denna del att högskolan i två av de granskade ärendena, där ansökan avslogs helt eller delvis, inte har lämnat någon överklagandehänvisning överhuvudtaget. Detta är inte acceptabelt. UKÄ utgår från att högskolan vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att något liknande inte inträffar igen.

Handläggningstider

UKÄ har också granskat handläggningstiderna för de tio utvalda ärendena.

Riksdagens ombudsmän (JO) har uttalat att tiden för överlämnande av ett överklagande i normalfallet inte bör överstiga en vecka när en omprövning inte företas. JO har vidare uttalat att den omständigheten att beslutsmyndigheten finner det lämpligt att bifoga ett eget yttrande över överklagandet inte får medföra att tiden utsträcks

med mer än några dagar.⁵ Även Justitiekanslern (JK) har uttalat sig i frågan och anser att om yttrandet inte kan upprättas utan dröjsmål måste ärendet överlämnas till överklagandeinstansen. En annan ordning skulle innebära att det lagts i beslutsmyndighetens hand att avgöra när överlagandemyndigheten ska få del av överklagandet, något som JK inte ansåg godtagbart av rättssäkerhetsskäl.⁶

UKÄ konstaterar i denna del inledningsvis att det i ett av de granskade ärendena (dnr 2017/0034) inte, med de av högskolan till ämbetet inlämnade handlingarna som underlag, går att avgöra när överklagandet inkom till högskolan. Det går därmed inte heller att fastställa hur lång handläggningstiden för överklagandet har varit vid lärosätet. Detta är en brist och UKÄ utgår från att högskolan ser över sina rutiner för registrering av händelser i diariet så att det tydligt framgår när ett överklagande har kommit in.

I ett annat ärende (dnr 2017/0139) går det inte att med de handlingar högskolan lämnat in till UKÄ avgöra när överklagandet överlämnades till den överprövande instansen (ÖNH). UKÄ anser att även detta är en brist och noterar att det inte heller överensstämmer med högskolans egen *Handläggningsordning för hantering av överklaganden av beslut som fattats inom förvaltningen på Mälardalens högskola* av vilken framgår (s. 3) att utskicket med överlämnandet av överklagandet till överinstansen ska registreras. Högskolan har i samband med delningen bland annat anfört att det av högskolans diarium framgår att överklagandet i det aktuella ärendet överlämnades till ÖNH den 9 februari 2017. UKÄ noterar att detta i sådant fall skulle ha skett efter den tidpunkt då högskolan enligt sitt diarium skulle ha fått en remiss från ÖNH (den 2 februari 2017). Eftersom detta föreföll vara orimligt inhämtade UKÄ uppgifter från ÖNH:s diarium. Vid en jämförelse mellan högskolans och ÖNH:s uppgifter kunde UKÄ konstatera att överklagandet kom in till ÖNH den 1 februari 2017 och överlämnades således inte, som högskolan gjort gällande, den 9 februari 2017. UKÄ utgår från att högskolan ser över sina rutiner för registrering av händelser i diariet så att det tydligt framgår när ett överklagande överlämnas till den överprövande instansen. När det gäller handläggningstiden för överlämnande av det ifrågavarande överklagandet kan UKÄ nu konstatera att tiden, sedan ämbetet inhämtat ytterligare uppgifter från ÖNH, överskridit en vecka.

Utöver det ovan nämnda ärendet (dnr 2017/0139) har vid UKÄ:s granskning av stickproven framkommit att handläggningstiderna för överlämnande av överklagande till den överprövande instansen varit längre än en vecka i ytterligare fem ärenden (dnr 2017/0960, 2016/3083, 2016/2637, 2016/2149 och 2016/0008). Totalt sett har handläggningstiderna i aktuella ärenden varit mellan tio dagar och drygt fyra veckor.

Att överklaganden av beslut hanteras korrekt är av mycket stor betydelse för enskildas rättssäkerhet. Högskolan har en skyldighet att utan dröjsmål överlämna beslut som överklagas till överinstansen. Det är således inte acceptabelt att sex överklagade ärenden överlämnats till ÖNH senare än en vecka efter att överklagandena kom in till högskolan. Ämbetet förutsätter att högskolan vidtar de åtgärder som behövs för att förhindra att detta upprepas.

UKÄ har inga invändningar mot handläggningstiderna av överklagandena i de övriga tre granskade ärendena.

⁵ Se JO:s ämbetsberättelse 1998/99 s. 443 och 2003/04 s. 179.

⁶ Se JK:s beslut 1999-12-20, dnr 1499-98-21

Klagomål

Högskolan har sammanfattningsvis svarat att högskolan inte har några skriftliga rutiner, regler eller riktlinjer för hantering av klagomål från studenterna.

I ESG:s riktlinjer för standard 1.3 anges att det vid genomförande av studentcentrerat lärande och undervisning ska finnas lämpliga rutiner för att hantera klagomål från studenterna. Enligt UKÄ:s rapport *Studentkårernas synpunkter på lärosätenas klagomålsrutiner* (rapport 2014:17) efterlyser flera studentkårer riktlinjer för hantering av klagomål. Även tydligare information om vart studenterna ska vända sig med problem eller klagomål efterfrågas. Enligt UKÄ:s uppfattning i rapporten tyder studentkårernas svar på att flera lärosäten kan behöva överväga åtgärder för att förbättra hanteringen av klagomål från studenter.

Mot denna bakgrund anser UKÄ att högskolan lämpligen borde utarbeta riktlinjer och information om vart studenterna kan vända sig med problem eller klagomål. Dessutom borde lärosätet informera studenterna om rutinerna.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) ska bidra till att stärka den svenska högskolan och Sverige som kunskapssamhälle. Vi granskar kvaliteten på högskoleutbildningarna, vi analyserar och följer upp utvecklingen inom högskolan och vi bevakar studenternas rättssäkerhet.

www.uka.se

